
Musikk og sang

Hvordan kan barnas estetiske erfaringer med musikk og sang hjelpe dem i språkutviklingen?

Sondre Jensen

Kandidatnummer: 126

Bacheloroppgave

BHBAC3910

Trondheim, Mai 2021

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	3
Begrunnelse for valg av tema	3
Problemstilling	3
Oppgavestruktur	3
METODE	4
Valg av metode.....	4
Intervju	4
Planlegging av datainnsamling.....	5
Adgang til felten og utvalg av informanter	6
Beskrivelse av gjennomføring	6
Analyse.....	6
Metodekritikk	7
Reliabilitet	8
Validitet	8
Generalisering	9
Etiske retningslinjer.....	9
Informert samtykke	9
Konfidensialitet	9
Konsekvenser	10
TEORI	10
Estetiske erfaringer:.....	10
Hva er musikk?.....	11
Hvorfor musikk?.....	12
Lek, kreativitet og estetisk aktivitet:	12
Språkutvikling:	13
Å fremme språkutviklingen:.....	13
Pedagogens rolle:	14
Rammeplanen:.....	15
FUNN OG DRØFTING	15
Barns estetiske erfaringer	16
Tre dimensjoner.....	18
Språkutvikling	19
Rammeplanen og pedagogens rolle.....	21
OPPSUMMERING OG AVSLUTNING	23
LITTERATURLISTE	25
VEDLEGG	26

INNLEDNING

Begrunnelse for valg av tema

Musikk har vært sentralt i mitt liv så lenge jeg kan huske. På mange måter har den gitt meg glede, gode opplevelser og inspirasjon til å starte å spille gitar. Når jeg startet på barnehagelærerutdanninga på Dronning Mauds Minne høgskole, tenkte jeg at hvis jeg kommer inn på fordypningen musikk, drama, kunst og håndverk, skulle jeg skrive om musikk i bacheloroppgaven. Musikk og sang er en stor del av en barnehagehverdag også. Dette har jeg sett i store deler av praksisperiodene og tidligere erfaringer. Etter å ha sett musikken bidrar til mye glede og engasjement hos barna, blir heller ikke valg av tema noe vanskelig å bestemme. Dette temaet er veldig spennende og er noe jeg ville gå mere inn i dybden på.

Problemstilling

Rammeplanen har to fagområder som omhandler rundt min problemstilling. Den ene er kommunikasjon, språk og tekst, og den andre er kunst, kultur og kreativitet. Når jeg skulle velge problemstilling, ville jeg skrive først og fremst om hvordan musikk kan bidra til språkutvikling hos barna. Etter å ha startet på tredje året i utdanninga, hadde jeg og studiegruppa et fremlegg om estetikk, noe som jeg fant veldig interessant. Jeg fikk et mer innblikk av hva det handlet om, og så kom praksisen. I praksisen hadde jeg et endrings- og utviklingsprosjekt, og vi valgte å lage et sanserom. Når jeg så hvordan det påvirket barna og de fikk masse estetiske erfaringer, tenkte jeg hvordan barns estetiske erfaringer er i musikk. Da jeg tenkte mer og mer på dette, så jeg at dette er noe vi ikke tenker alt for mye på i en barnehagehverdag og ligger i underbevisstheten vår. Etter god dialog med veilederne mine om dette, så låter problemstilling slik:

Hvordan kan barnas estetiske erfaringer med musikk og sang hjelpe dem i språkutviklingen?

Oppgavestruktur

«Det finnes ingen fasitsvar på hvordan man strukturer bacheloroppgaven, og studentene står relativt fritt i forhold til dette» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 56). For min egen del er det viktig å få en god rød tråd igjennom oppgaven. At det skal være oversiktlig og ryddig. Så i kapittel 1, som du har lest nå, presenterte jeg valg av tema og problemstilling. I kapittel 2 kommer metodekapittelet. Der gjør jeg rede for hvilken metode jeg valgte og hvorfor. Videre

skriver jeg litt om datainnsamlingen og utvalg av informanter. Mot slutten av kapittelet tar jeg for meg analysen, metodekritikk og etiske retningslinjer. Kapittel 3 er teorikapittelet. Der gjør jeg rede for barns estetiske erfaringer og språkutvikling. For å få en mer helhet i oppgaven, valgte jeg å anvende teori om hva er musikk og hvorfor musikk, lek, kreativitet og estetisk aktivitet, og hva som fremmer språkutviklingen best. Mot slutten av kapittelet er det teori om pedagogens rolle og hva som står i rammeplanen om estetikk og språkutvikling. I kapittel 4 kommer funn og drøftingsdelen. Der drøfter jeg funn fra informantene oppimot teori og som belyser problemstillingen. Til slutt kommer oppgavens oppsummering og avslutning.

METODE

Valg av metode

I denne bacheloroppgaven var jeg sikker på hvilken vitenskapelig metode jeg skulle bruke. Det sto imellom kvalitativ metode og kvantitativ metode. «Målet er å få fram informasjon om den *sosiale virkeligheten*, og kunnskap om hvordan denne informasjonen kan analyseres» (Bergsland & Jæger, 2014, s, 66). Det handler om å samle inn, analysere og tolke data. Når jeg tenkte over dette spurte jeg meg selv, “hva passer best til mitt tema og problemstilling?”. Jeg måtte ta i betraktning Covid19 pandemien og fant fort ut av at kvalitativ metode var det beste valget for å få inn det materialet jeg ville ha. For jeg ville finne ut hva andre sine refleksjoner er rundt min problemstilling i barnehageprofesjonen. «Kvalitativ forskning baserer seg på et vidt spekter av innsamlingsmetoder; intervju, observasjon, gjennomføring av prosjekter, analyser av dokumenter, bilder, videoopptak og samtaler» (Bergsland & Jæger, 2014, s, 67). En målsetting med denne metoden, er å oppnå forståelse av sosiale fenomener og kunne fortolke disse fenomenene som kan få stor betydning. Det handler om menneskers hverdagshandlinger i deres naturlige kontekst. Dette kan være for eksempel et intervju av barnehageansatte, og det valgte jeg å gjøre.

Intervju

Som skrevet tidligere er problemstillingen min “*Hvordan kan barnas estetiske erfaringer med musikk og sang hjelpe dem i språkutvikling?*”. I begynnelsen lagde jeg mange spørsmål,

men valgte å lage færre spørsmål som var mere åpne slik at jeg kunne komme med oppfølgings spørsmål. Etter å ha uttenkt noen spørsmål og fått veiledning fra veilederne, kom jeg fram til noen gode spørsmål rundt problemstillingen. Det viktigste når intervjuguiden skal forberedes, er å besvare spørsmålene hva, hvorfor og hvordan. Jeg spurte meg selv hvorfor akkurat disse spørsmålene, og hvordan de skal formuleres. «Man bør skaffe seg en begrepsmessig og teoretisk forståelse av fenomener som skal undersøkes, for å skape et grunnlag for tilførelse og integrasjon av ny kunnskap» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 70). Det er lurt å gjennomføre et testintervju, som for eksempel med en medstudent. Etter øvelse med andre klassekamerater i tidligere undervisninger om intervju, utførte jeg et testintervju med en medstudent. På denne måten får du en innsikt på om spørsmålene er relevante, kanskje man spør om det samme flere ganger, eller om formuleringene på enkelte er utydelig. Når jeg var fornøyd med resultatet av intervjuguiden, etter litt omformuleringer, kunne den sendes ut til informantene. Jeg hadde tre intervjuer, der en medstudent var med for å ta notater for meg. Dette vil gjøre det lettere for meg som intervjuer å fokusere bare på intervjuinformanten. For det kan være vanskelig å både lytte og ta notater samtidig. To intervjuer ble gjennomført over et digitalt verktøy som heter Zoom. Grunnet situasjonen som er i verden nå av pandemien, kan få barnehager ta imot studenter inn til et fysisk intervju. Det tredje intervjuet, sendte jeg ut intervjuguiden til informanten, og jeg fikk en skriftlig tilbakemelding på spørsmålene.

Planlegging av datainnsamling

Jeg var ganske tidlig ute med planleggingen av datainnsamlingen. «Det anbefales at studentene å ta kontakt med aktuelle barnehager eller andre relevante arenaer i god tid før datainnsamlingen begynner» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 79). De fleste barnehager er vant med å ta imot studenter om det er i forbindelse med praksisperioder, generelle oppgaver og prosjekter. Jeg visste også at jeg ikke var alene som skulle spørre barnehager om de kunne delta i mitt forskningsprosjekt. Derfor er det viktig å være tidlig ute med planlegging av datainnsamling før det eventuelt kan bli vanskeligere med å få informanter. Så første fase var å lage en arbeids skisse som omhandler et utgangspunkt av hva jeg tenker. Den inneholdte forslag til forskjellige temaer og problemstillinger. Andre fase var å tenke ut hvilken metode jeg ville ta i bruk. Tredje fase tenkte jeg ut ifra dette, hvordan datainnsamling som jeg får mest utbytte av i forskerprosjektet mitt. Fjerde fase i denne planleggingen var å lage relevante spørsmål i intervjuguiden slik at funn blir funnet fra intervjuinformantene.

Adgang til felten og utvalg av informanter

«Hvordan kontakten med feltet blir etablert, og hvilken informasjon som gis på forhånd, betyr mye for den innstillingen du blir møtt med og hvilke intervjupersoner du får kontakt med» (Dalland, 2017, s. 76). Jeg gjorde et *strategisk valg* når jeg så etter informanter. Jeg oppsøkte personer jeg mener egner seg for intervjuet. Den ene informanten er en bekjent fra før, og de to andre fikk jeg tips igjennom familiemedlemmer. Disse tre informantene har bestemte kunnskaper eller erfaringer, derfor blir det et *strategisk valg* (Dalland, 2017, s. 74). De er tre pedagogiske ledere og er fra tre forskjellige barnehager. «Det er vanskelig å angi et eksakt antall informanter man trenger i et prosjekt, men innen en bacheloroppgave vil alt fra to til fem være greit» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71). Jeg valgte å ha tre informanter til denne oppgaven, fordi man intervjuer så mange personer som er nødvendig til å finne ut det du trenger å vite (Bergsland & Jæger, 2014, s. 70). For min del, var dette antallet passelig. Jeg fikk ikke for mye informasjon eller for lite. Det var også spennende å se forskjellige synsvinkler på tema og hvordan disse pedagogiske lederne reflekterte rundt spørsmålene.

Beskrivelse av gjennomføring

I tidligere praksisperioder har jeg fått erfaring om å intervju. En viktig ting før man skal intervju noen, er å være godt forberedt. «Det betyr at du er så godt orientert som mulig om personen du skal møte, og klar på hva du vil oppnå med intervjuet» (Dalland, 2017, s. 77). For min egen del, var det avgjørende å kunne stille relevante spørsmål og komme med respons til det intervjupersonen sier. Samtidig som jeg stilte spørsmål, måtte jeg drive intervjuet fremover. Det kan fort bli for mye informasjon på et spørsmål, derfor er det viktig å vurdere når det skal gå mere i dybden, og når det er nok. Hvis jeg skulle mestre disse utfordringene, måtte forberedelsen til intervjuet være god.

Analyse

Analysen hjelper med å finne ut hva intervjuet har fortalt. Når vi tolker, søkes det meningen i det vi har fått vite. Selve grunnlaget er allerede lagt til grunn i intervjuguiden. «Du har tanker

om hva du ønsker å vite i møte med intervjupersonen, og svarene skal bidra til å belyse problemstillingen» (Dalland, 2017, s. 88). Arbeidet med dataen du samler inn innebære å få en oversikt og tenke over hva de betyr, og fra hvilke perspektiver som kan forsås. Når jeg analyserte intervjuene, delte jeg opp det informantene sa i mindre deler slik at det hjalp meg til å få tak i de enkelte sidene intervjupersonene fortalte. Når jeg sier at jeg delte opp det informantene sa i mindre deler, mener jeg å forkorte det de sier når det kom gjentakelser og opplysninger som jeg ikke hadde behov for blant annet. Når det skal tolkes, må man forklare innholdet eller betydningen. Før analysen blir utført, lønner det seg å tenke over hvordan intervjuene skal analyseres. Da må du bearbeide intervjuet i form om transkribering. Den vanligste måten å gjøre dette på er å skrive ord for ord som blir sagt. «Arbeidet er møysommelig, men det gir samtidig en mulighet til å gjenoppleve intervjuet» (Dalland, 2017, s. 88). Etter et intervju, mister vi noe. Vi mister en stemme, mimikken i et ansikt og kroppens språk. Slik jeg gjorde det, som nevnt tidligere, var å ha med en medstudent som kunne notere for meg. Dette lettet mye på trykket, der han kunne ha fokus på å skrive ned det informanten delte og jeg kunne fokusere på fremgangen i intervjuet. Den andre informanten fikk tildelt intervjuguiden på e-post, slik at hun kunne fylle ut spørsmålene. Når man gjør et slikt ‘‘intervju’’ mister du den fysiske relasjonen, men er nødvendig å gjøre slike tiltak når vi lever i en pandemi og tilrettelegge ut ifra det. Det er viktig å bearbeide teksten i etterkant. «Bearbeidingen deler teksten inn i setninger, og typiske muntlige tilleggsord som *liksom* og *sånn* er fjernet» (Dalland, 2017, s. 89). Fargekoder er en analysestrategi der vi legger farger på enkelte ord som er relevant og irrelevant. Dette vil hjelpe med å belyse og få en mere ryddig fremgangsmåte på hvordan man forholder seg til datainnsamlingen.

Metodekritikk

I dette forskningsprosjektet intervjuet jeg tre forskjellige pedagogiske ledere og deres synsvinkler rundt problemstillingen; *Hvordan kan barnas estetiske erfaringer med musikk og sang hjelpe dem i språkutviklingen?* På grunn av Covid19, var det mange barnehager som ikke ville ta imot studenter fysisk. Da mister vi en viktig del av et intervju, det fysiske og selve tilstedeværelsen. Jeg fikk gjennomføre intervjuene over Zoom og skriftlig, men informasjonen kan da bli begrenset. Heldigvis hadde jeg en medstudent som kunne notere for meg, mens jeg kunne fokusere rett på informanten. Det er viktig å være reflekterende og kritisk over egen metode og innsamlingsstrategier, for ingen metode er feilfri. I det metodiske

arbeidet brukes det tre begreper innenfor den kvantitativ forskning om evalueringen. De begrepene er reliabilitet, validitet og generalisering. Innholdet i disse tre begrepene innenfor kvalitative studier får en litt annen betydning og jeg skal ta for meg alle tre.

Reliabilitet

«Reliabilitet kan i kvalitative studier knyttes til spørsmålet om troverdighet, om forskningen utføres på en tillitvekkende måte, om hvor pålitelig datamaterialet er, hvordan det samles inn, og hvordan det bearbeides, analyseres og tolkes» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80).

Spørsmålet er om forskningen er utført på en tillitvekkende og pålitelig måte. De to første informantene har rundt 16 års erfaring i barnehagen. Når du har en så lang erfaring, vil man automatisk føle at det de sier er troverdig og tillitvekkende på det som blir sagt. Det er heller ikke alltid lang erfaring gjør at man har god kunnskap. Den tredje informanten har jobbet i barnehagen i to år. Som nyutdannet hun var, er det et friskt minne med mye kunnskap og erfaringer fra studiet. Løpet av to år i jobb, har du fått erfaringer med teorien som er lært tidligere til bruk i praksis.

Validitet

«Validitet handler om hvor godt eller relevant dataene representerer fenomenet som skal undersøkes, og i hvilken grad resultatene er gyldige for det utvalget og det fenomenet som er undersøkt» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Det kan knyttes til kvaliteten av tolkningen og bekreftbarhet, og om forståelsen av prosjektet kan støttes av annen forskning. Den kunnskapen man har til feltet, kan sikre validiteten, hindre misforståelser, sikre data, og se om spørsmålene du får svar på er relevante. Jeg kunne brukt metodetriangulering til mitt forskningsprosjekt, men ville møtt på noen utfordringer. For det handler om å belyse et tema og bruke forskjellige metoder. Hvis jeg skulle ha styrket validiteten på det jeg forsker på, kunne jeg etter intervjuene, dratt ut til barnehager og få distribuert dette til flere personer. Dette ville ført til mer troverdighet ved at samme problemstilling blir belyst fra ulike innfallsvinkler. Ulempen er at vi lever nå i en pandemi som fører til at barnehagene tar imot minimalt med studenter fysisk, og denne metoden kan være både tidkrevende og omfattende.

Generalisering

I kvalitative studier handler generalisering om overførbarhet. «Målet for en kvalitativ studie er ikke å generalisere de resultatene man finner, men å gi rike beskrivelser av det man har studert» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Det vil si at mitt forskningsprosjekt kan fungere som et tankeredskap for andre barnehager og muligens bidra til en prosess der ens egen eller deres barnehage kan forbedres.

Etiske retningslinjer

Behandlingen av personopplysninger er en viktig del av forskningsetikk. Det er lovfestet at ingen skal bli krenket gjennom personopplysningene. Dette står det om i §1 lov om behandling av personopplysninger, 2012. «Etiske dilemmaer kan knyttes til selve problemstillingen, til undersøkelsesopplegget, innsamling av data og til analyse og drøfting av datamaterialet» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). Mitt etiske ansvar kan knyttets opp til tre hovedprinsipper, som er informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser.

Informert samtykke

Når jeg fikk svar fra informantene mine at de kunne stille til intervju, sendte jeg dem et informasjon- og samtykkeskjema. Dette skrivet omhandler at informanten informeres om at deltagelsen i undersøkelsen er frivillig, overordnende mål og de kan trekke seg når som helst. Informanten fikk også en innsikt i formålet med undersøkelsen og hovedtrekkene i prosjektet. «Informantene har krav på å få kjennskap til formålet med undersøkelsen og hovedtrekkene i prosjektet» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). I samtykkeskjema måtte de underskrive på at de har forstått hva de skal være med på, og hva det de sier i intervjuet skal brukes til, som er en bacheloroppgave.

Konfidensialitet

«Konfidensialitet medfører at man ikke offentliggjør personlige data som kan avsløre deltakernes identitet» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 85). Derfor er det viktig at jeg som er student gir koder eller fiktive navn på informantene. Det er vanskelig i forbindelse med prosjektarbeidet å definere hva som er sensitive opplysninger eller ikke. Minimaliser hvor

mye personlige informasjon på de individuelle deltakere, slik at det er vanskeligere å identifisere dem.

Konsekvenser

Konsekvenser kan ha både negative og positive vinklinger som kan påføres informantene. Man må ta hensyn til mulig skade, andre alvorlige belastninger og det kan hende at en informant plutselig trekker seg. Informanter er for det meste positive til å være med å delta i et forskningsprosjekt. «Barnehagene har gitt tilbakemeldinger både til studentene og til høgskolen at å få delta i studentenes bachelorprosjekter har bidratt til ny kunnskap, refleksjon og ettertanke» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 85). Informantene mine har vært veldig positiv til spørsmålene de fikk i intervjuet. Selv om det var få spørsmål, fikk jeg høre av en av informantene at de var åpne og spennende til refleksjon og ettertanke.

TEORI

I teoridelen min velger jeg å anvende teori om estetiske erfaringer og musikk. Deretter seg jeg på Joseph Levys tenkning om lek, der det presenteres tre dimensjoner om estetisk og kreativt arbeid. Videre gjør jeg rede for hva som fremme språkutviklingen best og Nora kulset sin OPERA-hypotese. Personalets kompetanse er også viktig for barns utvikling, så jeg velger å anvende teori om pedagogens rolle er i barnehagen. Til slutt tar jeg for meg rammeplanen og hva den sier om musikk, språk, estetikk og hva personalet skal gjøre.

Estetiske erfaringer:

Estetikk kan ikke beskrives med ett enkelt ord. «Begrepet estetikk kan vi bruke i en vid forstand, men det henger alltid sammen med noe vi sanser, føler og fornemmer» (Kjær, 2018, s. 19). Kjær (2018) skriver om Daniel Stern som beskrev hvordan språket 'splintrer' barns førspråklige betydningsunivers. Et eksempel på dette er når estetiske opplevelser endrer betydning hos barnet når voksne setter uventede ord på dem. Et konkret eksempel på dette kan være: «En morgen har Jacob på 9 måneder kravlet bort til en varm solplass på gulvet. Han kjenner at plassen er varm, legger kunnet på den og prøver å slikke på solflekken på gulvet. Plutselig kommer moren hans inn og sier: *Æsj, hva er det du gjør? Det er skittent!* Jacob blir

forvirret, for han var jo glad for solplassen, og den estetiske meningen som Jacob hadde opplevd, fikk plutselig en helt annen undertone» (s. 56). Mange tenker at estetikk handler bare om kunst. I Kjær sin bok (2018), mener hun at kunst er knyttet til både iakttagelse og utøvelse av kunst i form av litteratur, musikk, dans, drama, bildekunst, og så videre (s. 19). Kan barn verdsette kunst slik voksne gjør? Ikke på samme måte. Kunst har forskjellige former og kan fortelle barn noe viktig der de kan få en varig estetisk opplevelse. «Barn kan bli like selvforbyggende opptatte av å se på, ta på, lytte til eller oppleve kunst på andre måter, akkurat som voksne kan, men det kan godt hende at barn retter oppmerksomheten mot andre aspekter ved kunsten enn voksne» (Kjær, 2018, s. 20). I barnehagen bruker barna en del tid på å utforske kroppens muligheter og omgivelsene rundt. Fagområdet kropp, bevegelse og helse har mye fokus på kropp, sanser og bevegelse. «I et estetisk perspektiv blir ikke kroppen oppfattet bare som en fysisk kropp med armer, bein, hode, og så videre, men også som et redskap for sansing og kommunikasjon. Kroppen blir oppfattet både som en fysisk kropp og som et sted der erfaringene, følelsene og kunnskapen vår blir lagret. Formålet med å jobbe med kropp, sanser og bevegelse i en estetisk praksis kan forstås som læreprosesser som har betydning for de kroppslige, sanselige erfaringene» (Kjær, 2018, s. 111). Gjennom gjentakende utforskning med nye materialer, kroppslig utfoldelse og gjenstander, gir barna et mangfold av nye erfaringer. Kjær (2018) refererer til Haugen, Løkken, & Røthle (2005) sin bok at for barn og voksne, er det å gjenta, etterligne og skape, karakteristiske væremåter og innfallsvinkler for å forstå omgivelsene. Det gjelder ikke bare for barnehagebarn, men er også karakteristisk for de yngste barna på småbarnsavdelingen (s. 57). Dette kan være erfaringer med å klippe med en saks, bruke modellkritt, tegne med blyant, kroppslig bevegelse, dans, ulike melodiers muligheter, synge sanger og mye mer. Når de lærer å håndtere og mestre disse redskapene og uttrykkene, vil de få en videre forståelse til å bearbeide følelsene og uttrykkene.

Hva er musikk?

Musikken har eksistert like lenge som det har vært mennesker på jorden. Musikk blir brukt i alle sammenhenger og kulturer, til både høytider, fest, glede, sorg, religiøse ritualer, arbeid og til å få en avkobling. Med andre ord klarer vi oss ikke uten musikk og den har stor betydning for menneskers liv. Musikkforskere og musikkteoretikere snakker ofte om tre musikalske grunnelementer, som er bevegelse, rytme og lyd. Bevegelse omhandler mest om lydbølger og vibrasjon, rytme er tempo og horisontale strukturen i musikken, og lyd handler om selve

klangen og tonen. Vi kan ikke beskrive musikken med bare tre grunnelementer som musikkopplevelser og musikk, vi har et fjerde grunnelement, som handler om personlige uttrykk og inntrykk. Det må være noen som lytter til lydene og opplever en mening der de blir påvirket av rytmen og tolker selve musikken som en helhet (Jederlund, 2003, s. 11). Morten Sæther skriver i sin bok (2012) at erfaringer og opplevelser med de musikalske grunnelementene vil danne et grunnlag for å kunne skape musikk med barn i barnehagen (s. 40).

Hvorfor musikk?

Musikk blir tatt i bruk i de aller fleste barnehagene i en eller annen form. Musikkarbeid bidrar til blant annet glede, trivsel og fellesskap i barnehagen. «Det kan også dreie seg om at musikk oppfattes som en god måte å arbeide med f.eks. språkopplæring eller sosial kompetanse på. Andre igjen påpeker hvordan musikkarbeidet er en måte å arbeide med følelser og opplevelser som ikke så lett lar seg formulere språklig» (Angelo, 2012, s. 120). I 2019 kom det en artikkel om en ny canadisk forskning. Hoved forskeren bak denne forskningen heter Peter Gouzouasis og er en professor. «Musikkelever gjør det betydelig bedre i matte, realfag og språkfag, enn dem som ikke driver med musikk» (Bjerke, 2019). En artikkel fra utdanningsforskning.no publiserte i 2017 et intervju med professor Øyvind Varkøy og førstelektor Hanne Fossum. I denne artikkelen blir det snakket mye om «Hva er musikk godt for?» (Aamli, 2017).

Lek, kreativitet og estetisk aktivitet:

Angelo refererer i sin bok (2012) til Joseph Levys tenkning om lek, der det påpekes tre dimensjoner som er indre motivasjon, suspensasjon av virkeligheten og indre base for kontroll (s. 121). Disse tre dimensjonene kan også betraktes som kjernepunkter i estetisk og kreativt arbeid. «Indre motivasjon dreier seg om at vi både i lek og i estetisk aktivitet deltar fordi vi vil det, og fordi vi føler oss trygge nok til å bli med» (s. 121). Levy mener også at vi kan stimulere barns indre motivasjon ved å introdusere estetiske medier, som musikkinstrumenter. «Barnehagelærerens kunnskap til å bruke slike medier, på en nyansert og variert måte, kan bidra til økt motivasjon for barn til å ta del i det kunstneriske og lekende arbeidet» (122). Ifølge Levys tenkning har suspensasjon av virkeligheten fellestrekk mellom lek og estetisk aktivitet. «I leken setter barnet sitt eget jeg til side og inntar en ny rolle. Dette gjør at noe som er umulig i virkeligheten, slett ikke er umulig i leken» (s. 122). Den tredje og siste

dimensjonen Levy trekker frem er indre base for kontroll. «Det er både i lek og i estetisk arbeid barnet selv som tar initiativ, og som styrer aktiviteten» (s. 122).

Språkutvikling:

Kibsgaard (2018) refererer Nora Kulset sin bok at hun hevder at musikk og språk bruker samme nettverk i hjernen. Hun beskriver ulike kriterier som må innfris dersom språket skal få nevrologiske fordeler at vi synger. Tre av disse er ifølge Kulset aktuelle når det kommer til metodologiske og didaktiske momenter knyttet til musikkksamlinger i barnehagen: barnas *oppmerksomhet*, *repetisjoner*, ved å gjenta sangene, samt *emosjoner*, som innebærer at barna må like å holde på med sang og musikk (s. 54). Nora Kulset skriver også om en type hjerneforskning som belyser komponenter som kan ha en innvirkning på musisering, som vil si å drive med musikk. Denne forskningen blir kalt OPERA-hypotesen. Hypotesen har faktorer som kombinerer musikdidaktiske med nevrologisk forskning. Kulset legger frem hypotesen slik:

Overlapping: Det er anatomisk overlapping i hjernes nettverk som behandler de akustiske kjennetegnene som brukes både i musikk og språk. **Presisjon:** Musikk krever mer av disse delte nettverkene enn språk gjør når det kommer til presisjonsbehandling. **Emosjoner:** Positive emosjoner skaper en god innlæringsituasjon. Å synge sammen kan frambringe slike positive emosjoner. **Repetisjon:** For å lære noe, må det repeteres. I sang ligger det naturlige repetisjoner både i selve teksten og i det at vi synger samme sang på mange måter. **Attention (Oppmerksomhet på norsk):** For å kunne lære noen noe, må vi først og fremst fange og beholde oppmerksomheten. Musikk kan være en naturlig oppmerksomhetsfanger. (Kulset, 2017, s. 50-51).

Å fremme språkutviklingen:

Det er fire forskjellige aktiviteter som kan fremme språkutviklingen hos barnet best. De er *musiske aktiviteter*, *god samtale*, *samvær omkring tekst* og *allsidig leik*. Som skrevet tidligere er de musiske grunnelementene rytme, bevegelse og lyd. Grunnlaget ligger i det musiske for språk et og *musiske aktiviteter* er ikke bare dans, sang og musikk. «Også i språklige aktiviteter kan de musiske elementene være sterkt til stede. Vi finner dem i sanger og dikt, i rim og regler og i språkleik. Det dreier seg blant annet om bokstavrim og enderim, om klang, rytme og gjentakelser, om lydmalende ord (onomatopoetiokon), og leik med ord, orddeler og lyd» (Høigård, 2013, s. 232). Slike trekk som dette er knyttet til uttrykksidene i språket, og de kan

blant annet gi estetiske og sanselige opplevelser av språket. Det som er fint med musiske aktiviteter er at barn blir lett fenget, og de trenger ikke å ha kommet langt i språkutviklingen for å delta. Barna blir inkludert ved gleden over bevegelsene, ordenen, rytmen, rim og regler. Høigård (2013) skriver også at det skjer mye god språklæring når barn er med og synger (s. 233). I den *gode samtalen* er samtalen preget av gjensidighet. «Den gode samtalen handler om emner som det er verdt å forholde seg til. Gjennom den gode samtalen får barn ord og begreper som hjelper dem til å skape mening i og forstå sin egen tilværelse» (s. 233). *Samvær omkring tekst* menes det situasjoner der den voksne forteller og leser for barn, og de har samtaler om tekstene. «Ved å lytte til og samtale om tekstene utvikler barna evnen til å danne sine egne indre bilder ved hjelp av språket» (s. 235). I leken får barna utviklet alle aspektene ved språket. Da kan de ikke overlate kommunikasjonsansvaret til den voksne, de må selv komme frem til måter med det de selv vil uttrykke. «I leiken tar barna språklige initiativ, de forhandler og forklarer, de argumenterer og begrunner, de løser problemer, de fantaserer, tuller og tøyser og mye annet» (s. 236).

Pedagogens rolle:

Det er pedagogens ansvar for å lede det pedagogiske arbeidet. «De kunnskaper, ferdigheter og ikke minst holdninger hun eller han bærer med seg til musikkarbeidet, er avgjørende» (Angelo, 2012, s. 147). Det er viktig å reflektere over de erfaringene man har fått, og diskutere hva slags premisser dette legger til grunn på hvordan pedagogen forholder seg til arbeidet med musikk sammen med barn. Angelo (2012) skriver også at blant annet kan slike refleksjoner bevisstgjøre barnehagelæreren på hva han eller hun oppfatter som musikkarbeid, om dette er samlinger, eller om det kan være deler av den helhetlige barnehagehverdagen (s. 148). Noen kan ha positive opplevelser og holdninger med å formidle musikk til barna, men andre har hatt negative opplevelser og velger å ta litt avstand. Forskjellige studier viser at det er lite med sang i barnehagen på grunn av lav mestringsfølelse hos barnehageansatte innenfor musikkfeltet. Mange mener at man må kunne spille et instrument eller ha fin sangstemme for å være musikalsk (Kulset, 2017, s. 61). Da er det viktig at den pedagogiske lederen tar ansvar for å diskutere med personalgruppen om tidligere erfaringer og opplevelser i musikken slik at musikkarbeidet kan bedres i barnehagen. «Personalets kompetanse anses å være det viktigste bidraget for å sikre god kvalitet i barnehagen» (Gotvassli, 2013, s. 126). Hvis barnehagen skal oppnå sine mål, må personalet ha den kompetansen som skal til. Da er det viktig at lederen motiverer personalet, slik at de har lyst til å få mere kompetanse. Motivasjon kan defineres

som drivkraften bak en viljebestemt handling. Når personalet er motiverte, vil det føre til at de lærer mer og gir mere av seg selv (Gotvassli, 2013, s. 151).

Rammeplanen:

I rammeplanen under kommunikasjon, språk og tekst står det at barnehagen skal bidra til at barna får utforsket og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og kommunikasjonsformer. «I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 30). Personalet skal bidra med og støtte til at barna får uttrykt sine følelser, oppleve sang, fremme mangfold i språk, verbal og ikke verbal kommunikasjon. (s. 30).

Under fagområdet kunst, kultur og kreativitet står det at barnehagen skal støtte barna i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. «Fagområdet omhandler uttrykksformer som bildekunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 32). Personalet skal legge til rette for å gi barna kunstneriske opplevelser, kreative prosesser og uttrykk. I tillegg skal de støtte barna i deres lekende og estetiske uttrykksformer, fantasi, kreativ tenkning, skaperglede og bruke ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til at barna får uttrykke seg estetisk (s. 33).

FUNN OG DRØFTING

I dette kapitlet skal jeg legge frem funn og drøfte de opp mot teori. Jeg tar i utgangspunktet i de tre informantene har lagt frem og belyser det opp mot teori. Jeg velger å bruke fiktive navn på informantene og kaller de informant 1, informant 2 og informant 3. Det er fire hovedoverskrifter som jeg tar i utgangspunktet ut ifra hovedspørsmålene i intervjuguiden. Først skal jeg fortelle litt om viktigheten med musikk og sang i barnehagen, og videre drøfte funnene fra intervjuene opp mot teori.

Musikk og sang er noe barnehager bruker mye i barnehagehverdagen. Det brukes i alle årstider og sammenhenger, som eksempel til høytider, glede, stellebordet, musikksamlinger, leksammenheng og videre. Musikk og sang kan føre til at barn får estetiske erfaringer og

utvikling av språk. Musikkforskere og musikkteoretikere snakker om tre musikalske grunnelementer, som er bevegelse, rytme og lyd. Vi har også et fjerde grunnelement som handler om personlig uttrykk og inntrykk. Musikken bidrar til blant annet trivsel, glede og fellesskap i barnehagen. Angelo (2012) skriver at musikk er en god måte å arbeide med språkopplæring, sosial kompetanse, arbeide med følelser og opplevelser som ikke lar seg formulere språklig (s. 120). Jederlund skriver at det må være noen som lytter til lydene og opplever en mening der de blir påvirket av rytmen og tolker selve musikken som en helhet (Jederlund, 2003, s. 11). Det kommer stadig mer forskning som ønsker å knytte musikk til en mer målbar nytte. Et eksempel på dette er Professor Peter Gouzouasis som kom med en ny forskning om at de som driver med musikk, vil betydelig gjøre det bedre blant annet i matte, realfag og språkfag. Det er en interessant tanke hvis det engasjeres mer musikk i barnehagen, vil barna yte bedre i andre fagområder videre i livet også. Et annet eksempel er artikkelen fra utdanningsforskning.no, der professor Øyvind Varkøy og førstelektor Hanne Fossum ble intervjuet. Øyvind Varkøy skriver blant annet i intervjuet at «Det bør legges til rette for at elevene kan få estetiske opplevelser og bruke sansene i musikken. Musikkopplevelse som estetisk erfaring spiller en rolle for elevers danning» (Aamli, 2017). Det er interessant å se at det kommer mer forskning og artikler om musikk. For musikken har en estetisk form som kan virke på mange måter vi ikke vet om. Så det blir spennende å se mere forskning og artikler i årene fremover.

Barns estetiske erfaringer

I det første spørsmålet jeg spurte informantene var hva de legger i forståelsen av barnas estetiske erfaringer i musikk. Informant 1 fortalte at hun måtte tenke og reflektere nøye gjennom dette før hun gav et svar, for det er ikke noe man tenker på i det daglige, men ligger i underbevisstheten. Etter hvert fortalte hun at barn sanser ved bruk av kroppen og følelser, lyder og gjentakelser som kan føre til estetiske erfaringer. Som Kjær (2018) forklarer begrepet estetikk, er at vi kan bruke det i en vid forstand, men det henger alltid sammen med noe vi sanser, føler og fornemmer (s. 19). At informant 1 syntes at begrepet estetikk er vanskelig å utdype, er forståelig når det kan brukes i en vid forstand. Videre forteller informanten at dette kan være for eksempel ved bruk av kommunisering med blikk, generelle lyder, følelser og fysiske føling. Som jeg tolker det er når vi kommuniserer med småbarn, uttrykker barna seg mye med blikkene sine, følelsene om de er glade eller triste, generelle lyder enten det er høye eller lave lyder og fysiske følinger som å ta på et instrument. Kjær skriver om at barn kan bli like selvforbyggende opptatte av å se på, lytte til, ta på eller oppleve kunst på andre måter,

og at barn retter oppmerksomheten mot andre aspekter ved kunsten enn voksne gjør (Kjær, 2018, s. 20). Dette kan være for eksempel når vi sitter i en musikkamlingsstund. Som regel sitter man i en ring og den voksne spiller et instrument, barna får et instrument, de synger og prøver å få med barna. Da får barna estetiske erfaringer ved at de får blant annet ta på et instrument, følelsen de får av å være deltakende og de retter oppmerksomheten mot å synge ved bruk av nynnelyder eller enkelte ord.

Informant 2 legger sin forståelse av estetikk i musikk at alle barn skal ha muligheten for å være seg selv, at barna skal ha lov til å folde seg kreativt, sanselig og følelsesmessig ut. Videre forteller hun at det er viktig at barna får fritt spill, hvor vi har muligheten til å observere, støtte og være en deltakende voksen. Jeg tolker det slik at barna skal ikke ha noen begrensinger fra de voksne når de får estetiske erfaringer. Dette kan vi knytte opp mot det Daniel Stern beskriver om hvordan språket ‘splintrer’ barns førspråklige betydningsunivers når estetiske opplevelser endrer betydningen hos barnet når voksne setter uventende ord på dem (Kjær, 2018, s. 56). Et eksempel på dette kan være at når barn holder et rytmeinstrument som lager lyd og velger å slikke på den. Deretter kommer en voksen bort, hever stemmen og sier til barnet at de ikke kan gjøre det fordi instrumentet er skittent. Da kan barnet bli forvirret og den estetiske meningen barnet opplevde, vil få en helt annen undertone. Det informant 2 sier om at det er viktig at barnet får være seg selv, den voksne skal støtte og være deltakende, og at de skal ha lov til å utfolde seg sanselig og følelsesmessig, knyttet godt opp imot det Daniel Stern's sier om barns førspråklige betydningsunivers.

Informant 3 legger sin forståelse av barns estetiske erfaringer i musikk når vi snakker med barnet, synger for barnet og bruker kroppen som rytme. Videre forteller hun at man trenger ikke å vite hva man synger om, barn reagerer med rytmen i musikk eller om du spiller et instrument. Det informant 3 sier her kan knyttes opp mot det Kjær skriver om estetisk praksis. Hun skriver at formålet med å jobbe med kropp, sanser og bevegelse i en estetisk praksis kan forstås som læreprosesser som har betydning for de kroppslige, sanselige erfaringene (Kjær, 2018, s. 111). For gjennom utforskning av kroppslige utfoldelse og gjentakende av å synge for og til barna, gir barna et mangfold av nye erfaringer. I barnehagen utforsker barna kroppens muligheter og omgivelsene rundt. Så når informant 3 snakker om at barnet reagerer med rytmen i musikk eller om du spiller et instrument, bruker barnet dette som et redskap for sansing og kommunikasjon.

Tre dimensjoner

Det andre spørsmålet jeg spurte informantene var hvordan barnehagen kan legge til rette for barnas estetiske erfaringer innenfor musikk og sang til utvikling av språkferdigheter.

Informant 1 svarte at de synger i leksammenheng, men er ikke alltid barna vil være med på det. Her kan vi knytte inn Joseph Levys tenkning om lek, der han trekker inn tre dimensjoner. Når informanten sier at det ikke er alltid barna har lyst til å være med å synge, kan ha noe med barna sitt behov for indre motivasjon. Indre motivasjon handler om når barna er i lek og estetisk aktivitet, deltar de fordi de vil det, og de føler seg trygge nok til å bli med (Angelo, 2012, s. 121). Å synge i en leksammenheng kan bli mere fristende for barnet å være med i når for eksempel rytmeinstrumenter blir trukket frem. Dette kan hjelpe for å stimulere barnets indre motivasjon ved å introdusere dette estetiske mediet som rytmeinstrument. Informant 1 forklarer at hun ofte bruker sang i barnehagehverdagen. Kunnskapen denne pedagogiske lederen har til å bruke slike estetiske medier som rytmeinstrumenter til barna, på en variert og nyansert måte, kan bidra til økt motivasjon for barnet til å ta en del i det lekende og kunstneriske arbeidet.

Informant 2 sier at barnehagen kan styrke barnas språkferdigheter, ved å være en deltakende voksen. Videre sier hun at sang og musikk kan styrke barnas språkutvikling, ved at det er gøy å danse og synge. Her kan vi trekke inn den andre dimensjonen som er suspensjon av virkeligheten. Dette har fellestrekk mellom lek og estetisk aktivitet. Når barna danser og synger til bakgrunnsmusikk, setter barnet sitt eget jeg til side og inntar en ny rolle, noe som er umulig i virkeligheten, slett ikke er umulig i leken (Angelo, 2012, s. 122). Et annet eksempel kan være når et barn ikke tør å snakke foran barnegruppen, kan barnet godt holde en egen tromme i musikksamlingen. Dette kan øke mestringsfølelsen og styrke selvtilliten hos barnet. Når barnet danser og synger får de en estetisk erfaring av glede, som kan føre til at de begynner å kjenne igjen forskjellige ord etter repetisjoner som fører til språket utvikler seg.

Informant 3 forklarer at i barnehagen hun jobber spør barna om de kan spille av musikk på youtube og andre medier. Videre sier hun at barna ofte synger til sangen babyshark både i garderoben, når de er ute og når de spiser. Den tredje dimensjonen Levy trekker frem knyttes godt opp mot det informantene snakker om her, nemlig indre base for kontroll. Indre base for kontroll handler om både i lek og i estetisk arbeid er det barnet selv som tar initiativ, og som styrer aktiviteten (Angelo, 2012, s. 122). Når barnet kommer bort til en voksen på avdelingen og spør om hun kan ta på en sang på youtube, får den voksne tilrettelagt for barnet sitt initiativ og barnet får en indre base for kontroll. Her er det viktig at barnet får bestemme selv om dem

vil være med, ikke ut av tvang. Konsekvensen for dette kan være at de ikke vil være med på for eksempel en musikksamling og neste. Dette handler også om barns medbestemmelse.

Språkutvikling

Det tredje spørsmålet jeg stilte informantene var om hvordan de kan ta tak i språkutvikling i barnegruppen. Informant 1 svarte ut ifra barnas interesse legger vi til rette for temaarbeid som kan fokusere på noe vi har jobbet med. Videre fortalte hun noen eksempler som å fokusere på dyr, bokstaver, mat, farger, generelle begreper og videreføre det inn i musikk og språkutvikling. Nora Kulset snakker om en hjerneforskning som belyser komponenter som kan ha en innvirkning på musisering og hun har lagt frem en forskning som blir kalt OPERA-hypotesen. Kulset hevder at musikk og språk bruker samme nettverk i hjernen (Kibsgaard, 2018, s. 54). Hypotesen trekker frem emosjoner, repetisjon og attention som kan knyttes godt opp imot det informantene her sier. Emosjoner handler om positive emosjoner som skaper en god innlærings situasjon. Når informantene sier at de legger til rette for temaarbeid og det barna interesserer seg for, blir det en bedre innlærings situasjon. De inntrykkene barna har fått, er estetiske erfaringer når den voksne har lagt frem et tema de skal jobbe med der barna har hatt erfaringer med. Når avdelingen til informantene skal fokusere på dyr, fortalte informantene at de bruker fingerdyr og har en sang til hvert enkelt. Her kommer repetisjonsdelen fra hypotesen til Kulset som er relevant. For å lære noe, må det repeteres. I sangen til hvert enkelt dyresang ligger det naturlige repetisjoner både i selve teksten og i det at vi synger samme sang flere ganger. Det tredje begrepet i hypotesen er attention, som er oppmerksomhet på norsk. Fingerdyr kan være en oppmerksomhetsfanger for barna, spesielt når det synges i tillegg. Å få kunne lære noe, må vi først og fremst fange og beholde oppmerksomheten (Kulset, 2017, s. 50-51).

Informant 2 svarte etter min erfaring med bruk av barnas språk, er å la barna få lov til å fortelle om deres dag, fortelle hva de leker mm. Videre forteller hun at det er viktig å la barna utforske sitt språk hele tiden, vi kan hjelpe språkutviklingen deres ved å sette leker i gang, syng og danse, fortelle eventyr, samtaler når vi spiser mm. Høigård skriver om fire forskjellige aktiviteter som kan fremme språkutviklingen hos barnet best. To av de er musiske aktiviteter og den gode samtalen. Når informantene forteller å la barna få lov til å fortelle om deres dag og hva de leker med, kan vi knytte inn den gode samtalen. Samtalen er preget av gjensidighet. Den gode samtalen handler om emner som det er verdt å forholde seg til. Gjennom den gode samtalen får barn ord og begreper som hjelper dem til å skape mening i og forstå sin egen tilværelse (Høigård, 2013, s. 233). Når informantene og barnet har en samtale,

lytter de til hverandre og reflekterer over hva som blir sagt. Det er den voksenes ansvar for å skape en god samtale med barnet. De må være oppmerksomme på hva barnet de snakker med er opptatt av og gå ut ifra det. De må ha bevissthet over sin egen språkbruk og sin rolle i samtalen. Informanten la frem et eksempel der hun lar barnet fortelle hva de leker med. Allerede der er hun oppmerksom på hva de er opptatte av og lar samtalen gå derfra. Musiske aktiviteter kan vi trekke inn når informanten snakket om at de kan hjelpe språkutviklingen deres ved å sette i gang leker, synge og danse. Grunnlaget i det musiske for språket og musiske aktiviteter er ikke bare sang, dans og musikk. I språklige aktiviteter kan de musiske elementene være sterkt til stede. Vi finner dem i sanger, dikt, regler, og i språklek. Det kan for eksempel handle om enderim, bokstavrim, klang, rytme, gjentakelser, lydmalende ord, leik med ord, orddeler og lyd (Høigård, 2013, s. 233). Slike trekk som informanten sier å sette i gang leker, sang og dans, er knyttet til uttrykksidene i språket, og kan gi estetiske og sanselige opplevelser av språket. Det som er fint med musiske aktiviteter både i musikken og for språket, er at barna ikke trenger å ha kommet langt i språkutviklingen til å være med. De kan bli inkludert ved gleden av rytmen, bevegelsene, ordene, rim og regler. Når barn er med å synge for eksempel, skjer det mye god språklæring.

Den tredje informanten fortalte at på den avdelingen hun er på, liker de å lese. Videre forteller hun at de prøver å bevisstgjøre barnet på forskjellige ord i leken, rett og slett berike språket deres. Høigård har to aktiviteter til som kan fremme språkutviklingen hos barnet best. De er samvær omkring tekst og allsidig leik. Samvær omkring tekst handler om situasjoner der en voksen forteller og leser for barn, og har samtaler om teksten de leser. Ved å lytte til og samtale om tekstene utvikler barna evnen til å danne sine egne indre bilder ved hjelp av språket (Høigård, 2013, s. 235). Som jeg tolker det informanten sier når de liker å lese, leses det ofte bøker, for det er mye god språklæring. Når en voksen leser en bok for en barnegruppe, må talespråket tilpasses til den aktuelle barnegruppen. For at barna skal få tak i innholdet uten illustrasjoner, er blikkontakt, pauser, små gester og variert stemmebruk avgjørende til å holde oppmerksomheten. Spesielt for småbarn kan man illustrere fortellingen med bilder og små figurer for å holde oppmerksomheten deres bedre. De kan også legge til sang eller gjøre fortellingen til en sang. Alt dette tilegner barna seg gradvis og kan føre til estetiske erfaringer, som for eksempel at barna knytter tekstene til sine egne erfaringer, lever seg inn i fortellingene som vil utvikle fantasi og refleksjoner. Informanten snakket også om de prøver å bevisstgjøre barna på forskjellige ord i leken og berike språket deres. Jeg tolker det slik at de setter ord på leker som kan ha flere ord på ting som for eksempel fat og asjett. Her

kan vi trekke inn den siste aktiviteten Høigård snakker om for å fremme språkutviklingen hos barnet best, som er allsidig lek. I leken tar barna språklige initiativ, de argumenterer, begrunner, forhandler, forklarer, løser problemer, tuller og tøyer, fantasierer og mye annet (Høigård, 2013, s. 236). Barna får rett og slett utviklet alle aspektene ved språket og de kan ikke overlate kommunikasjonsansvaret til en voksen. Da kommer de frem til hvordan de selv vil uttrykke seg. Mens de voksne observerer og er tilstedeværende, er de deltakende ved når barna sier at dette er et fat og den voksne sier at det også heter asjett. Da bestemmer ikke den voksne over leken, for det er primært ut fra barna selv, men de legger til rette for gode lekmuligheter og inspirerer et mangfold av begreper på forskjellige rekvisitas.

Rammeplanen og pedagogens rolle

Det fjerde spørsmålet jeg stilte informantene var hvordan de hadde fokus på barns estetiske erfaringer og språkutvikling ut ifra rammeplanen. Deretter var det et oppfølgingsspørsmål om personalgruppa deres har hatt samtaler eller diskusjoner om disse temaene. Informant 1 svarte at de samarbeider med de andre ansatte om det enten er på avdelingsmøter eller spontant på hvordan man skal arbeide med musikk, ord og begreper på avdelingen. Videre forteller hun at det er viktig å kommunisere, dele kunnskap og samarbeide, og prating kan være kjedelig alene, men musikk og sang gjør det mye mer spennende for barnegruppen i å engasjere seg og lære seg nye ord, rim og begreper. I rammeplanen under fagområdet kunst, kultur og kreativitet står det at personalet skal støtte barna i deres lekende og estetiske uttrykksformer, fantasi og skaperglede (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33). Etter det står det at personalet skal bruke ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til at barna får uttrykke seg estetisk. Når det står klart og tydelig i rammeplanen at personalet skal støtte barna i mange forskjellige områder, må personalet snakke sammen og snakke om hvordan de skal utføre det og sette seg noen mål. I bunn og grunn er det pedagogens ansvar for å lede det pedagogiske arbeidet. Gotvassli (2013) skriver at personalets kompetanse anses å være det viktigste bidraget for å sikre god kvalitet i barnehagen (s. 126). Det å kommunisere med sine medarbeidere kan være veldig positivt ved å sikre seg god kvalitet med barnegruppen. Da kan de lære av hverandre og bli mere åpne for innspill. Angelo (2012) skriver at de kunnskaper, ferdigheter og ikke minst holdninger hun eller han bærer med seg til musikkarbeidet, er avgjørende (s. 147). Så etter de kunnskapene denne informanten har fra studiene, erfaringene og holdningene hun har framfor barns estetiske erfaringer og språkutvikling, kommer godt med når det tas opp på for eksempel avdelingsmøter. Da er det viktig å reflektere over de erfaringene man har fått, og diskutere det med resten av personalgruppen for at arbeidet med

barna skal bli best mulig gjennomført. Angelo (2012) mener at slike refleksjoner kan bevisstgjøre barnehagelæreren på hva han eller hun oppfatter som musikkarbeid, om dette er samlinger, eller om det er deler av den helhetlige barnehagehverdagen (s. 148).

Informant 2 svarte på dette spørsmålet at barna skal ha lov til å utfolde sin kreativitet, utforske språket, sansing og fantasi. Videre forteller hun at det er viktig for henne at du som voksen er den deltakende i prosessen, viser barna hvordan vi ikke begrenser oss. I rammeplanen under fagområdet kommunikasjon, språk og tekst står det at personalet skal bidra med og støtte til at barna får uttrykt sine følelser, oppleve sang, fremme mangfold i språk, verbal og ikke verbal kommunikasjon (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 30). Her viser informanten at de setter søkelys på det rammeplanen sier at de skal gjøre og de følger den. Informanten fortalte senere at de setter i gang en aktivitet, der de har fokus på det kreative som for eksempel å male, tegne, bygge, synge sanger eller ha språkleker. Jeg spurte deretter om de hadde hatt samtaler eller diskusjoner om disse temaene. Der svarte informanten at de snakker ofte om disse temaene og finner nye løsninger på hvordan de kan bidra med å styrke barnas språkutvikling og hvordan de hele tiden har fokus på disse temaene i hverdagen og setter mål. For at de skal oppnå sine mål, må personalet ha den kompetansen som skal til. Da er det den pedagogens ansvar for å motivere personalet til best mulig måte, slik at de har lyst til å få mere kompetanse. Gotvassli (2013) skriver at motivasjonen kan defineres som drivkraften bak en viljebestemt handling, og når personalet er motiverte, vil det føre til at de lærer mer og gir mere av seg selv (s. 151). På den måten kan personalet føle seg mere frie og viser barna at de ikke begrenser seg. Dette vil barna se og tenke at de heller ikke trenger å begrense seg, slik at de best mulig kan få uttrykt sine følelser, bruke fantasien, det estetiske og utforske språket.

Informant 3 svarte at de følger det som står i rammeplanen, og bruker blant annet mye instrumenter, rytmepinner, trommer osv. Videre fortalte hun at de snakker masse om dette på personalmøter og avdelingsmøter, men er som regel hun som tar mest ansvar for å synge i samlingsstunder for det meste. Det er slik i barnehagen at ansatte har hatt noen positive opplevelser og holdninger med å formidle musikk, mens andre har hatt negative opplevelser og tar heller litt avstand for å bidra i musikkdelen. Dette kan ha negative virkninger på barna, for det kan føre med seg mindre musikk i barnehagen og barna vil få mindre erfaringer med det estetiske og utviklet språkferdighetene innenfor dette feltet. En grunn til at enkelte ansatte tar litt avstand til for eksempel sang, kan være at de har lav mestringsfølelse innenfor musikkfeltet. Kulset (2017) skriver at mange mener at man må kunne spille et instrument eller ha fin sangstemme for å være musikalsk (s. 61). Dette er feil måte å se det på. Da må den

pedagogiske lederen ta ansvar for å diskutere med personalgruppen om opplevelser de har hatt i musikk og snakke om tidligere erfaringer slik at musikkarbeidet kan bli bedre i barnehagen.

OPPSUMMERING OG AVSLUTNING

Problemstillingen for denne oppgaven var «*Hvordan kan barnas estetiske erfaringer med musikk og sang hjelpe dem i språkutviklingen?*». I en bacheloroppgave skal man vise til informasjon fra funn og drøfte det, ikke nødvendigvis svare konkret på selve problemstillingen. Jeg valgte å intervju 3 informanter og belyse det de sier opp mot teori. Alle informantene er pedagogiske ledere fra forskjellige barnehager og bruker musikk daglig i hverdagen. Jeg har drøftet det informantene sier og tatt utgangspunktet i det om deres barnehage. Musikk er et verktøy som er viktig. Det kan føre til estetiske erfaringer hos barna og hjelpe dem i utvikling av språket.

For å oppsummere det jeg har funnet ut i oppgaven er at barns estetiske erfaringer kan forstås i en vid forstand, og vi kan finne det i musikken som har en stor betydning for språkutviklingen. Barna bruker en del tid på å utforske kroppens muligheter og omgivelsene rundt. I et estetisk perspektiv blir ikke kroppen oppfattet som bare armer, hode og bein, men et redskap for kommunikasjon og sansing. Det kommer stadig mer forskning tilknyttet til hvordan musikk kan ha påvirkninger til estetikk og språkutvikling. Blant annet så vi tidligere på to artikler fra den nye canadiske forskningen og intervjuet med professoren Øyvind Varkøy og førstelektor Hanne Fossum. Nora Kulset har kommet også med en forskning som ble kalt OPERA-hypotesen. Dette omhandler en hjerneforskning som belyser komponenter som kan ha en innvirkning på musisering. Jeg har også tatt for meg Joseph Levys tekning om de tre dimensjonene innenfor lek, kreativitet og estetisk aktivitet. Disse tre dimensjonene betraktes som kjernepunkter i estetisk og kreativt arbeid. De fire forskjellige aktivitetene som Høigård snakker om, viser hvordan man kan fremme språkutviklingen hos barnet best. Der får vi også sett ulike trekk som er knyttet til uttrykksidene i språket, og som kan gi estetiske og sanselige opplevelser av språket.

I barnehagen har den pedagogiske lederen og personalet et stort ansvar for barnas estetiske og språklige utvikling. Det er viktig at de legger til rette for å gi barna kunstneriske opplevelser, kreative prosesser og uttrykk. I rammeplanen står det at barnehagen skal bidra til at barna får utforsket og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og kommunikasjonsformer

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 30). Det står også under fagområdet kunst, kultur og kreativitet at personalet skal støtte barna i deres lekende og estetiske uttrykksformer (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 32). Så jeg er glad å høre fra informantene jeg hadde at de bruker rammeplanen aktivt i deres arbeid i barnehagen. Kunnskapen, ferdighetene og holdningene til disse pedagogiske lederne, er avgjørende for musikkarbeidet, og at de har fokus på personalets kompetanse for å sikre god kvalitet i barnehagen.

Alt dette har en innvirkning på barnas estetiske erfaringer og hvordan det kan hjelpe dem i språkutviklingen. Som den ene informanten sa, er at dette er ikke noe man tenker på i det daglige, men ligger i underbevisstheten. Jeg håper at flere begynner å reflektere mere rundt dette interessante emne. Ut ifra tidligere erfaringer med å jobbe i barnehage og praksis, har jeg sett lite angående det her. I min oppgave har jeg sett hvordan 3 pedagogiske ledere tenker og tatt utgangspunktet i hvordan de jobber. Jeg håper også at dette kan være overførbart til andre barnehager og at de ser viktigheten rundt hvordan musikk og sang har en stor betydning for barns estetiske erfaringer og språkutvikling.

LITTERATURLISTE

- Aamli, K. (2017). *Hva er musikk godt for?* Hentet fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/2017/hva-er-musikk-godt-for/>
- Bergsland, M. & Jæger, H. (red.) (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Bjerke, M. (2019). *Ny studie: Musikkelever gjør det langt bedre i matte, språk og realfag*. Hentet fra <https://musikkultur.no/fag-og-nytte/ny-studie-musikkelever-gjor-det-langt-bedre-i-matte-sprak-og-realfag-6.54.646181.2196c47d32>
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Gotvassli, K.-Å. (2013). *Boka om ledelse i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Høigård, A. (2013). *Barns språkutvikling – Muntlig og skriftlig* (3. utgave). Oslo: Universitetsforlaget.
- Jederlund, U. (2003). *Musik og språk – et utvidet perspektiv på børns sprogudvikling*. Aarhus: Modtryk.
- Kibsgaard, S. (red.) (2018). *Veier til språk i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kjær, A. (2018). *Barn og estetisk praksis – sanser, væren og læring*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Kulset, N.B. (2017). *Musichood – om verdien av musikalsk kapital og musikalsk trygghet i væremåten hos voksne i flerspråkelige barnehager*. Trondheim: NTNU.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplanen for barnehagen – innhold og oppgaver*. Oslo: Pedlex.
- Sæther, M. & Angelo, E. (2012). *Barnet og musikken – innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter*. (2. utgave). Oslo: Universitetsforlaget.

VEDLEGG

Informasjons- og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Musikk og sang»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan barnehagen jobber med barns estetiske erfaringer og språkutvikling innenfor musikk. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er at jeg skal intervjuer pedagogiske ledere. Her vil jeg ta for meg spørsmål om hvordan barnehagen legger til rette for barns estetiske erfaringer og hvordan musikken kan ha en betydning for språkutviklingen.

Problemstilling: Hvordan kan barnas estetiske erfaringer med musikk og sang hjelpe dem i språkutviklingen?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Som metode har jeg valgt å bruke intervju. Den informasjonen som jeg innhenter fra intervjuet, skal kun brukes til formål av bacheloroppgaven.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt mellom meg og veilederen mine på Dronning Mauds Minne Høgskole. Alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 30/04-2021.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*]. Jeg samtykker til:

- å delta i (*sett inn aktuell metode, f.eks. intervju, spørreskjema, observasjon*).

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

Intervjuguide

Intervjuguide:

Åpningsspørsmål: Utdanning? Hvor lenge har du jobbet i barnehagen? Alder på barnegruppen?

Problemstillingen: Hvordan kan barnas estetiske erfaringer med musikk og sang hjelpe dem i språkutviklingen?

Hovedspørsmål:

1. Hva legger du i din forståelse av barnas estetiske erfaringer i musikk?
2. Hvordan kan barnehagen legge til rette for barnas estetiske erfaringer innenfor musikk og sang til utvikling av språkferdigheter?
3. Har du noen eksempler på hvordan du kan ta tak i språkutvikling i barnegruppen?
4. *«Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk».*
 - Ut i fra dette sitatet fra rammeplanen for barnehagen, hvordan har du som pedagogisk leder hatt fokus på barns estetiske erfaringer og språkutvikling?
 - Har du noen eksempler på dette?
 - Og har dere på avdelingen hatt samtaler/diskusjoner om disse temaene?